

Jenni Pitko vihr ym.

Lakialoite laiksi metsästyslain 41 a §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tällä lakiehdotuksella päivitetäisiin metsästyslain 41 a §:n 3 momentti siten, että suurpetojen pyyntilupia ei voitaisi määrää aikana myöntää alueille, joilla on tapahtunut kyseisiin suurpetoihin kohdistunutta salametsästystä. Tällä muutoksella halutaan lisätä metsästysseurojen ja riistanhoitoyhdistysten mahdollisuuksia puuttua laittomaan metsästyksen ja siten ehkäistä ennalta metsästysrikoksia.

PERUSTELUT

Metsästyslain 41 a §:n 3 momentin mukaan ilveksen, karhun ja suden pyydystämiseen voidaan myöntää tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti lupa tiettyjen yksilöiden pyydystämiseksi tai tappamiseksi. Tätä mahdollisuutta kutsutaan usein kannanhoidolliseksi metsästykseksi.

Kannanhoidollisia lupia on viime vuosina myönnetty karhun osalta noin 100 ja ilveksen osalta noin 300. Suden kannanhoidollista metsästystä on viimeksi toteutettu vuosina 2015 ja 2016. Luonnonvarakeskuksen laskelmien pohjalta on selvää, että susikanta ei vielä nykyisellään kestä kannanhoidollista metsästystä ilman merkittävää riskiä siitä, että susi häviää Suomen luonnosta.

Tällä hetkellä kannanhoidollisten lupien myöntäminen on epäselvässä tilanteessa. Taustalla ovat korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut lokakuulta 2023. Ratkaisuissaan KHO totesi, että vuodelle 2022 myönnettyjen kannanhoidollisten lupien perustelut eivät ole riittävät Euroopan unionin luontodirektiivin säännösten valossa. KHO:n päätöksen mukaan perusteluiksi ei riitä yleinen kannan hallinta tai esimerkiksi pyyntikulttuurin ylläpito. KHO:n päätökset vaikeuttavat kannanhoidollisten lupien saantia, millä on vaikutuksia metsästysmahdollisuuksiin ja metsästysmäärien vähentyessä myös suurpetojen kantoihin.

Kannanhoidollisen metsästyksen aloittamista suden osalta on toisinaan puolustettu ajatuksella, että laillinen metsästys vähentää salametsästystä. Tällainen seuraus ei kuitenkaan ole mitenkään varma. Se, vähentääkö laillisen metsästyksen lisääminen salametsästystä, on tutkimustiedon valossa epäselvää.

Lakialoite LA 19/2024 vp

Suomessa rauhoitettujen lajien salametsästys on toistuva ongelma. Vuonna 2023 paljastui lähihistoriassa poikkeuksellisen laaja salametsästysvyyhti, jossa metsästystä oli kohdistettu kaikkiin suurpetoihin ja myös muihin suojeltuihin lajeihin. Tämä on kuitenkin vain yksi näkyvä osa salametsästyksestä, josta suurin osa jää näkymättömiin. Arvioiden mukaan jopa 90 prosenttia metsästysrikollisuudesta jää piiloon. Silti esimerkkejä salametsästyksestä riittää lähiajoiltakin. Huh-tikuussa 2024 siirtyi syyteharkintaan tapaus, jossa miehen epäillään ajaneen moottorikelkalla suden kuoliaaksi. Helmikuussa 2024 Pohjois-Savon käräjäoikeus tuomitsi törkeästä metsästysrikoksesta miehen, joka oli autolla ajanut takaa sutta ja lopulta ajanut sen yli tappamistarkoituksessa.

Luonnonvarakeskuksen arvioiden mukaan suden yleisin kuolinsyy on Suomessa viime vuosina ollut salametsästys. Ruokaviraston tarkastamien susien ruhoista noin kymmenesosasta on löytenyt aiempia ampumavammoja.

Keskeinen tekijä salametsästyksen jatkumisessa on se, että sitä siedetään tai hyväksytään lähiyhteisöissä. Tekijät eivät jää kiinni, sillä paikallisesti toimintaan ei haluta tai uskalleta puuttua. Tärkeä keino salametsästyksen paljastumiseen on se, että paikallisyhteisöjä tuetaan tuomaan laitonta metsästystä esiin. Yksi keino tässä on kannustimien luominen sille, että yhteisön tiedossa olevat salametsästystapaukset tuomitaan ja niitä estetään ennalta.

Suomen susikannan hoitosuunnitelmassa on esitetty lukuisia toimenpiteitä, joilla laitonta pyyntiä pyritään vähentämään. Suuri vastuu salametsästyksen valvonnasta on poliisilla ja erävalvonnalla. Sekä poliisin että erävalvonnan resurssit ovat kuitenkin rajalliset, joten tarvitaan myös muita keinoja. Salametsästyksen estämisessä paljon vastuuta on annettu myös metsästäjille ja riistahallinnolle. Suden osalta susireviirialueen riistanhoitoyhdistyksillä on velvollisuus laatia suunnitelma salametsästyksen ehkäisemiseksi.

Asiantuntijoiden mukaan metsästysseurojen suhtautuminen piirissään tapahtuvaan salametsästykseen on hyvin vaihtelevaa. Osa jakaa salametsästyksestä kiinni jääneille tuntevia sanktioita, osa ei koe, että salametsästys ja metsästysrikokset koskevat niitä millään tavalla.

Salametsästys vaikeuttaa suurpetojen kannanhoitoa ja heikentää kantojen kehityksen arviointia. Koska kannanhoidollisten lupien määrä perustuu arvioon kannan kestävästä tasosta, on loogista, että rajojen ylittyminen luvattoman pyynnin seurauksena johtaa laillisen, poikkeusluvalla tapahtuvan kannanhoidollisen metsästyksen rajaamiseen. Suurpetojen reviirit ovat laajoja, joten metsästyslupien rajaaminen koko riistanhoitoyhdistyksen alueella on perusteltua.

Silloinkin kun salametsästyksellä yritetään ehkäistä vahinkoja, sillä voi olla päinvastaisia, haittoja lisääviä vaikutuksia. Mikäli salametsästys aiheuttaa susilauman hajoamisen, laumasta erkaantuneet sudet voivat hakeutua entistä herkemmin ihmisasutuksen läheisyyteen. Samoin salametsästys voi aiheuttaa sen, että laittomasti tapetun eläimen reviirin ottaa haltuunsa yksilö tai lauma, jonka alttius aiheuttaa haittaa ihmiselle on aiempaa suurempi. Suurpetojen kohdalla yksittäisenkin yksilön mahdollisuus aiheuttaa haittaa on suuri, jolloin tällainen muutos reviirillä voi johtaa haittojen lisääntymiseen.

Lakialoite LA 19/2024 vp

Lakiehdotuksella esitetään muutettavaksi metsästyslain 41 a §:n 3 momentti siten, että suurpetojen kannanhoidollisia pyyntilupia tulisi määräaikaisesti rajoittaa alueilla, joilla on esiintynyt suurpetoihin kohdistuvaa salametsästystä. Tällä keinolla pyrittäisiin nykyistä tehokkaammin puuttumaan salametsästyksen.

Rajoitus asetettaisiin koskemaan sellaisen riistanhoitoyhdistyksen aluetta, jolla on todistettusti tapahtunut suteen, karhuun tai ilvekseen kohdistunutta laitonta pyyntiä. Rajoitus toteutettaisiin siten, että lupia ei voitaisi myöntää sen eläimen osalta, johon laitonta pyyntiä on kohdistunut. Näin ollen esimerkiksi suden kannanhoidollisia lupia voitaisiin rajoittaa vain, mikäli alueella on tapahtunut suteen kohdistunutta laitonta pyyntiä.

Jotta salametsästyksen haitallista vaikutusta suojeltujen suurpetojen kantoihin pystytään hallitsemaan, esitetään lakiehdotuksessa myös, että myönnettyt kannanhoidolliset luvat tulee niiden voimassa ollessa peruuttaa, mikäli salametsästystapaus niiden aikana on todistettusti tapahtunut. Lisäksi myönnettyjen lupien voimassaolo tulee peruuttaa salametsästyksen kohdistuvan tutkinnan ajaksi.

Aloitteen mukaisella ehdotuksella ei ole vaikutusta vahinkoperusteisten lupien myöntämiseen tai vaaraa aiheuttavien yksilöiden poistamiseen ja tappamiseen. Aloite koskee vain 41 a §:n 3 momentin mukaisia, niin sanotulla kannanhoidollisella perusteella myönnettäviä lupia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

laiksi metsästyslain 41 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan metsästyslain (615/1993) 41 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 159/2011, seuraavasti:

41 a §

Edellytykset eräiden riistaeläinlajien poikkeusluvalle

Sutta, karhua, saukkoa ja ilvestä koskeva poikkeuslupa voidaan myöntää myös tarkoin valvoituissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen yksilöiden pyydystämiseksi tai tappamiseksi. Suden, karhun ja ilveksen osalta poikkeuslupia ei voida myöntää sellaisen riistanhoitoyhdistyksen alueelle, jolla on todistettusti vailla pyyntilupaa metsästetty sutta, karhua tai ilvestä. Rajoituksen kesto on vähintään 12 kuukautta ja pisimmillään 3 vuotta. Rajoituksesta säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Rajoitus koskee ainoastaan sitä riistaeläintä, jonka laitonta pyyntiä

Lakialoite LA 19/2024 vp

tiä alueella on tapahtunut. Alueelle jo myönnetty lupa tulee peruuttaa tilanteessa, jossa alueella todistetusti tapahtuu suden, karhun tai ilveksen luvaton pyyntiä. Myönnetty lupa tulee peruuttaa myös luvattoman pyynnin tutkimuksen ajaksi. Rajoituksen säätämiseen sovelletaan lisäksi, mitä 38 §:n 4 momentissa on säädetty.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025.

Helsingissä 7.6.2024

Jenni Pitko vihr
Tiina Elo vihr